



מולין יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אבינוצירא שליט"א

מילה ראשונה

חזקתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כפרת עוונות החמורים בכח לימוד תורה

עיקר עסק התורה כשהוא בבחי' מיתה
הכיצד, הרי אמרנו שרק בצירוף מיתה מתכפר לעוון חילול ה'. רק שהעוסק בתורה הרי זה כמו שעת מיתה, כי התורה נאמר בה (במדבר י"ד) 'אדם כי ימות באוהל', ודרשו (ברכות סג) שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכיון שהוא ממית עצמו עליה הרי היא מכפרת עליו כמו בשעת מיתה, שכן אין התורה נקנית באדם אם אינו מוסר עצמו מכל וכל בעבודה, ואינה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכמו שרואים גם במתן תורה שעל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה פרוחה שממתם של ישראל, וגם זה היה בכלל מסירות נפשם לקבל את התורה, כי האדם הוא בעל גוף חומרי מגושם, ואילו התורה היא כולה שכל רוחני, ואין השכל הרוחני מתקיים בתוך הגוף הגשמי, כי אין שני הפכים מתגוררים יחד בכפיפה אחת, ורק אם האדם ממית את גופו ומסלק את חומריות גופו, בכך הוא מכין מקום משכן לשכל התורה, כאשר תהיה התורה עיקר בתוכו והגוף יהיה טפל.

וזוהו מה שאמרו זקני הנגב לאלכסנדר מוקדון (תמיד לב), כששאל אותם מה יעשה האדם ויחיה והשיבו לו שימית עצמו, ואם יחיה את עצמו הרי הוא גורם מיתה לעצמו, והביאור הוא כנ"ל שעיקר חיי האדם הם בתורה הקדושה, בבחינת 'עץ חיים היא למחזיקים בה' (משלי ג יח), וכמו שאומרים בתפילת ערבית 'כי הם חיינו ואורך ימינו', והדרך לזכות בחיי עולם היא על ידי שימית האדם את חומריות גופו, כי אם יחיה את גופו יגרום מיתה לחיים הרוחניים.

הכפרה נמצאת כאשר עוסק בתורה לשמה

אולם תנאי קודם הוא, שלימוד תורה נצרך שיהיה לשם שמים, ועיקר מעלת לימוד התורה המועיל לכפר עוונות החמורים הוא בלומד תורה לשמה, וכאשר יטהר כוונתו ללמוד תורה לשמה בלי נגיעות, באופן זה תסייע התורה בידו למרק כפרת עונו עם התשובה. וכן כתב ה**חיד"א** שהלומד תורה לשמה זוכה מיד לכפרה שלמה בכח התורה, כמו שנרמז בפסוק (הושע יד) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', 'דברים' היינו דברי תורה, ועל ידי זה 'כל תשא עוון' לרבות כל מיני עוונות.

ביגיעת התורה, וסמך לדבר ממה שנאמר (שמואל א' ג יד) 'אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה', בזבח ובמנחה אין מתכפר אבל מתכפר בדברי תורה (ראש השנה יח). ואף על פי שעוון בני עלי היה בו חלול הקדשים מעין חילול ה', מכל מקום הועיל לימוד התורה לכפר עוונם.

וראה עוד בספר **עיר בנימין** (ירושלמי יומא פ"ח ה"ד) שהלומד תורה מסייעת לו התורה להשלים כפרתו, כמו שאמרו שכל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה ולא אשם, וכן אמרו שתלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אין להרהר אחריו ביום כי בודאי עשה תשובה, ואף שעבירות חמורות אין התשובה לבדה ממרקת, מכל מקום תורתו מסייעת בידו למרק הכפרה תיכף ומיד שעשה תשובה.

קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד, א).

הנה כי כן ראינו כי לימוד התורה מסייע ביד האדם לבוא לתשובה ולמחילת עוונות, ואף על פי שיש כמה מיני עבירות שאין התשובה לבדה מכפרת עליהם, כמו שסדרו חז"ל ארבעה חילוקי כפרה, ויש מהם שאין התשובה מכפרת עד שעת מיתתו של אדם, שהעוון החמור שבכולם הוא עוון חילול ה' רח"ל, ועליו אמרו (יומא פו) שאין כח בתשובה ויום כפור עם היסורים למרק כפרתו, אלא כולם תולים ומיתה ממרקת. מכל מקום כתב **בשערי תשובה לרבונו יונה** (שער ד אות טז) שרפואתו היא שיעסוק תמיד לקדש את השם יתברך, או שיתמיד להגות

מילתא דפליאה

כפי מעשי האדם כן נוהגים עמו מן השמים

פי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו (לב א).

התנהגות ה' יתברך עם האדם תלויה כפי התנהגות עצמו, כמו שכתוב (תהלים קכא) 'ה' צלך' ואיתא **מהבעל שם טוב ע"ה** רמז שה' יתברך מתנהג כמו הצל של האדם, וכמו הצל הנוטה לכל צד שהאדם נוטה, כך כפי הנהגת האדם כך מתנהגים עמו מן השמים. והנה איברי האדם מכוונים כנגד מידות עליונות, וכמו שמוזכר ב'פתח אליהו' (תקנ"ז הקדמה יז) 'חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא', נמצא שבפעולות האדם לחסד או לגבורה הוא מעורר השפעה כנגדו מן השמים, כפי פעולותיו בעולם הזה כך נוהגים עמו כמו הצל המתנועע לפי פעולות האדם.

וכן כתב **בשל"ה** (תולדות אדם השער הגדול) בשם מדרש והזהיר: 'ה' צלך על יד ימינך', מהו 'ה' צלך', כצלך, מה צלך אם אתה משחק לו הוא משחק לך, ואם אתה בוכה לו הוא בוכה כנגדך, ואם אתה מראה לו פנים זעומות או מסוברות אף הוא נותן לך כך, אף הקדוש ברוך הוא צלך, כשם שאתה הווה עמו כך הוא הווה עמך.

וכל ההנהגה מן השמים תלויה ועומדת כפי התנהגות האדם ופעולותיו בעולם הזה, כי התחתונים נותנים ומעוררים כח בעליונים על דרך שנאמר (תהלים סח לה) 'תנו עוז לאלקים', וכן נרמז בפסוק (דברים לב א) **הבו גודל לאלקינו**, שישאל במעשיהם הטובים מפרנסים לאביהם שבשמים, וחלילה להיפך, במעשים שאינם ראויים הרי מחלישים כביכול כח של מעלה, כמו שכתוב (שם פסוק יח) 'צור ילדך תשי' לשון תשישות כח, ומכאן גודל הזהירות במעשינו להוסיף כח למעלה ולעורר כל מיני השפעות טובות כפי מעשינו.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

בדיבור משה היה כלול סתרי תורה לצדיקים ודברים פשוטים לעם

הגדול של האדם הוא מקושר ומדובק עם כל מחשבתו וחיותו בתקוותו וצפייתו לטובת הבורא ברוך הוא שהאדם מקוה ומצפה לו, וע"י כך נעשית מהרה בלי עיכוב ובלי מניעה. מה שאין כן כשח"ו אין האמונה והבטחון גדול, ומכניס לו ספיקות במחשבתו אם יהיה אם לא יהיה זהו גופא המעכב והמניעה ח"ו. אמנם הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו לפעמים כשרואה איזה הקטנת אמונה, שעל ידי כך יהיה ח"ו מניעה להטובה לקבל כנ"ל, אז הקב"ה מצוה לעשות עוד איזה פעולה או דבר לחזק האמונה והבטחון, שעל ידי זה יכול לבוא אל הטובה בשלימות ובמהירות, ע"כ דבריו.

באמונתו ממשיך על עצמו שיתקיים הדבר

הדברים עולים יפה עם מה שכתב **האזהב ישראל ע"ה** (נח ד"ה ויבוא) בשם רבו **המגיד רבי מיכל מזלאטשוב ע"ה**, אמונה מלשון 'המשכה', כמו שכתוב (אסתר ב ז) 'ויהי אומן את הדסה היא אסתר בת דודו'. שכאשר מחשבת האדם בטוחה בהנהגת הבורא, הרי הוא ממשיך על עצמו שכך יהיה באמת. ולכן כשמאמין, יכול למשוך על עצמו גם התעלות ודביקות בה' יתברך, אף בדברים הגבוהים מהשגתו. וכבר דרשו דורשי רשומות, 'אמונה' ראשי תיבות 'נ'פתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות א'לקים', שהוא הכתוב ביחזקאל (א א) בעת שזכה להתגלות מעשה מרכבה. ודרשו ברמז זה, שהדבר שמחמתו בא להתגלות עצומה זו, הוא כח האמונה הפשוטה בבורא העולם.

כן הדבר גם בגשמיות, ראשית הכל היא האמונה, כנודע משמם של צדיקים ויש שהביאו זאת משמו של **הבעל שם טוב ע"ה**, אם אדם חפץ שיהיה לו שפע פרנסה וכדומה, הדבר הראשון שנצרך לזה הוא אמונה. שצריך האדם להאמין ולבטוח בה' יתברך כמאמר הכתוב (לעיל ח) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל' וכפי שתירגם אונקלוס 'ארי הוא יהיב לך עיצא למקני נכסין', שהכל מידו יתברך, הן 'כח לעשות חיל' כפשוטו, בגשמיות וברוחניות, והן בקניין נכסיו 'ארי יהיב לך עיצא למקני נכסין'.

צמא, כך דברי מוסר לא יערב כי אם להמתאוה לכך, ולמי שאין לו חשק, לא יערב לאזנו לשמוע תוכחת מוסר.

והעצה לזה, להלביש מוסריו בדברי אגדה כמנהג הרופא הנותן סמים מרים מעוטפים במחלצות דבש לבל ירגיש מרירות הסם. והיינו דאמר הכתוב 'הוי כל צמא לכו למים' לשמוע דברי מוסר, 'ואשר אין לו כסף' אם אינם כוספים לשמוע מי תורה מוסר ותוכחה, 'לכו שברו' לשון מכר וקנין, למכור להם 'בלא כסף' ותשוקה, 'ובלא מחיר יין וחלב' להלביש אותם באגדה והלכה באופן שיערב לשמוע כמו יין וחלב, שגם אם לא יצמא יומתק לו לשתות יין חלב ודבש, כמאמר הכתוב (שי"ה ד יא) דבש וחלב תחת לשונך'.

וממנו ניקח לעניינינו, כי גם הדברים שהם בבחינת שמים יכול האדם להימשך אחריהם ולתת לו טעם בשאר הדברים שכן מבין, ולתועלת גדולה תחשב ההאזנה גם לדברים שבבחינת שמים.

ההשגות הגדולות ביותר תלויות באמונת האדם

הטעם שיכול האדם לפעול בנפשו אף כאשר מאזין לדברים שהם למעלה מהשגתו בבחינת שמים, כי ענייני התורה דבוקים ומחוברים זה בזה, ומן האחד יבוא לשני, שכן מצינו שההשגות הגדולות ביותר, תלויות בדברים הנראים לכאורה כפשוטים, אך כיון שתלויים כל ענייני עבודת ה' זה בזה, צריך האדם לעמול בדרגתו, וממנה יוכל לבוא לדרגות למעלה בקודש עד אין שיעור. כמו שרואים אנו בדברי **הרה"ק רבי שלמה מלוצק ע"ה** תלמידו של רבי דב בער ממעזריטש ע"ה בספרו **דברות שלמה** (שלח ד"ה וידבר) שכל ההשגות נדרש היסוד של אמונה וביטחון והוא הפתח לכל ההשגות.

וכך הם דבריו ז"ל: ידוע שבכל דבר צריך התעוררות התחתונים והעלאת מיין נוקבין, והעיקר לזה הוא אמונה וביטחון גדול בבורא עולם יתברך שמו, ובדבריו הקדושים דברי אלקים חיים ומלך עולם. כי ע"י האמונה והבטחון

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי (לב א). יש לדקדק, מדוע כתב 'האזינו השמים ואדברה', ולא כתב 'האזינו השמים דברי' כמו שכתב לגבי הארץ 'ותשמע הארץ אמרי פי'.

כתב **בקרן לדוד**, כי דברי משה רבינו ע"ה היו בשני אופנים. פשוטי העם הבינו הדברים בפשטות. אך תוכם רצוף אהבה, וצפונים וגנוזים בה סתרי תורה שהם דברים הנאמרים בלחישת, ואותם השיגו רק גדולי ישראל ובני העליה שבהם. על כן אמר לשון האזנה, שלא אמרם בפירוש, ועל כך **האזינו** הטו אזנכם לדבריו הנאמרים מפה לאוזן בלחישת, והן הן סתרי תורה, שע"י שנתנו אוזן קשבת לדבר, השיגו הפנימיות שהיתה בתוך דבריו. **ותשמע הארץ** אלו פשוטי העם, ישמעו אמרי פי, והן הדברים שאומר בפיו בפירוש לפשוטי העם.

גם כשאנו מבין עושה עלינו רושם ונותן בו טעם

בעקבות דבריו יוצא לכאורה שישנם דיבורים התואמים רק לאנשים בעלי מעלה, אם כן מה לכל העם לשמוע כל הדברים וכנאמר בסוף הפרשה הקודמת (לא כח) 'הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושוטריכם ואדברה באזניהם את הדברים האלה ואעידה בם את השמים ואת הארץ'. אולם יש לנו לדעת כי תועלת גדולה תימצא להאזין גם לדברים שהם בבחינת שמים, ואף למי שאינו מבינם, סוף סוף יביאנו לשמיעת חלק התורה כפי מדרגתו.

וכך מובא בהקדמה לספר הנזכר **קרן לדוד** ממה שכתב בכתב יד קדשו: 'הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכולו, ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב' (ישעיה נה א). יש לפרש בסייעתא דשמיא, על פי מה שכתבתי במקום אחר (ריש פרשת תרומה) ביאור למה נמשלו דברי תורה למים (תענית ז), ומצינו (שם) דדברי תורה נמשלו גם לשאר משקין כגון יין וחלב. דהנה, יש כמה חלקי תורה, שמעתתא והלכה, כגון אלו נמשלו ליין וחלב. ואגדה מוסר ופסקי דינים נמשלו למים שהכל צריכין לו. וכמו שמים אין לו טעם רק למי שהוא

מילין יקירין

פרקי הדרבה ועבודה ה'

על סדר פרקי אבות

סוד הרהורי התשובה של יום הכיפורים

הרע. וכמו שמיום הכיפורים יש המשכה לכל השנה כך ממצות 'לא יהיה לך' יש המשכה לכל השנה כולה שנוכל תמיד להתגבר על היצר הרע של 'לא יהיה לך'.

התשובה מתחילה בנקודה הפנימית הנקייה מכל רבב

והנה תכלית בריאת האדם היא לעבוד את בוראו, אך אין העבודה רצויה במרום אלא אם היא באה מאדם טהור וכשר, וכמו שמצינו בכלי שרת שבמקדש שרק אם הם טהורים כשרים לעבודה, אך אם נטמאו נאסרו לעבודה, אם כן כשאדם חוטא אבריו נטמאו בטומאת העבירות וכיצד תועיל התשובה לאחר שנטמא בעבירה הרי העבודה כשרה רק בכלי טהור. אך זוהי תקנתו, על ידי הנקודה הפנימית שאינה נטמאת בשום מצב, ועל כן יש לו לשוב בתחילה בעומק ליבו, במקום שלא נטמא וממנו תימשך הטהרה לכל גופו, כי ברגע שחוזר בתשובה נמחלים עוונותיו, ונטהרים כל איבריו ומעתה ישובו להיות ראויים לעבודת הקודש בכל שרת כשר וטהור.

התיקון מתחיל מהמקום שלא נפגם

וכיון שבכל יהודי הנשאת תמיד בטהרתה בכל מצב, לפיכך תחילת תשובתו היא על ידי שיעורר אותה נקודה טהורה שבקרבו, ומכוחה יבוא לתקן כל כוחותיו ולהשיבם למוטב, ועל דרך שמצינו במתן תורה שמדיבורו של **הקדוש ברוך הוא** נתמלא העולם כולו בשמים, וביאר **בשם משמאל** (שבועות תרע"א ד"ה בש"ס שבת) כי חוש הריח הוא היחיד שלא נפגם בחטא אדם הראשון, ועתה במתן תורה שבאו לתקן את החטא הראשון, התעורר תחילה חוש הריח ונתמלא העולם כולו בשמים, ומהתעוררות זו המשיכו תיקון לכל שאר החושים ונתקן הקלקול ושב הכל על מקומו בשלום.

וזוהו לימוד לכל אדם בבואו לתקן את עצמו להתחיל ממקום שלא נפגם בו, והוא הנקודה הפנימית שבלב הנקראת 'בתולה ואיש לא ידעה' (בראשית כד טז). ועל ידי יגיעה רבה באים לעומק נקודה זו, וכשעבודתו ותורתו נוגעים בעומק פנימיות לבבו מתפשט ממנו התיקון לכל האברים, ובאופן זה כשהתשובה מתחילה מאותה נקודה טהורה היא מתפשטת לכל איברים וגידים שבגוף.

ה'. ואם 'לבבו יבין' היטב את הנקודה הטמונה שלא נפגמה, על ידי זה ידליק ויבעיר פנימיות לבבו, ומשם ימשיך קדושה וטהרה לכל הגוף, כמו שממשיך הנביא 'ושב ורפא לו', שממנה ממשיך קדושה וטהרה לכל הגוף 'ורפא לו'. וכתב **השפת אמת** שעל זה נאמר 'שובה ישראל עד ה' אלהיך' שישבו לה' אלהיך' שבתוך גופו, דהיינו הנקודה הפנימית החיות האלקית שבו. ומזה יבוא אחר כך שישבו כולו לפני ה' עד ה' אלהיך'.

ואם עיני שכל לו יצל את ההתעוררות וימשך אחר הנקודה הטהורה בבחינת 'משכני אחרין נרוצה' ואז תועיל הטהרה שבה להשפיע על כל הגוף. וכן תזעק נפשו בתפילה ותחנונים לבורא עולם שיעורר הניצוץ הקדוש שהתעורר בקרבו, וכמו שבנקודה זו אין ליצר הרע שליטה עליו, כך תתפשט ממנה לכל הגוף שיכול להתגבר על היצר הרע. וכאשר 'ממעמקים קראתיך' מתקיים ה' שמעה בקולי'.

יום הכיפורים כנגד עומק הנקודה הפנימית

ועל כן היום בו מתגלית הנקודה הוא היום המיוחד לתשובה ולכפרה, כידוע מה שכתבו הספרים שישנם עשרה עומקים בלב האדם, והעומק העשירי העמוק עומק לפנים מעומק היא הנקודה הפנימית שפגם החטא אינו מגיע לשם, ולכן יום הכיפורים הוא הזמן המיוחד למחילת עוונות, שכמו שבאדם ישנם עשרה עומקים כך בעולם ישנם עשרה עומקים, וכל יום בעשרת ימי תשובה הוא כנגד עומק אחד, ויום כיפור הוא כנגד העומק העשירי ולכן אין החטא מגיע לשם. וידוע כי אין השטן שולט ביום הכיפורים כדברי הגמרא, כי בנקודה זו הפנימית שבזמן אין ליצר הרע שליטה. ועוד אמרו בספרן של צדיקים כי שם"ה מצוות לא תעשה הם כנגד שם"ה ימות החמה, ויום הכיפורים הוא כנגד הלא תעשה של 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', וחסד גדול עשה עמנו ה' יתברך בכך שמצוה זו היא כנגד יום הכיפורים, שעל ידי שביום זה אין שליטה ליצר הרע, נעשה שגם בלאו של 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' יהיה בכוחו להתגבר על היצר

ידועים דברי חז"ל מפי רבי יהושע בן לוי (אבות פ"ו מ"ב): "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה". וכעין זה מובא בזוהר הקדוש (פר' נשא קכ"ו): "שבכל יום בת קול יוצאת ואומרת שובו בנים שובבים". לאמיתו של דבר, שני מאמרי חז"ל אלו אינם סותרים; 'עלבונה של תורה' ו'שובו בנים שובבים' קשורים זה בזה - שכן על ידי חטאיהם יש עלבונה של תורה, וכאשר שבים ומכבדים את התורה בקיום כל המצוות, מגיעים לייעוד של "שובו בנים שובבים".

על כך הקשה **הבעל שם טוב** ע"ה (תולדות יעקב יוסף, ויקרא ד"ה בפסוק ויקרא, צו ד"ה והמפנה): לשם מה יוצאת הבת קול? הרי מעולם לא נודע על אדם ששמע בת קול זו, ואם כן מה תועלת יש ביציאתה בכל יום?

אלא, שהרהורי התשובה שיש ליהודי בכל יום, הם מכח הבת קול היוצאת. ואף שלא שומעים אותה באוזניים הגשמיות, בכל זאת היא נשמעת לליבות בני אדם. שכן, הבת קול והכרוז פועלים בעולם המחשבה, ועליו נאמר "אין אומר ואין דברים" (תהלים יט, ד) - האוזן אינה שומעת אך הלב יכול להרגיש זאת, ומזה מתעורר האדם לתשובה.

כשיתעורר בתשובה בעומק לבבו הנקי ישפיע תשובה לכל גופו

ניתן לומר כי הכונה לאותה הנקודה, שעל אף שאין שומעים את הבת קול מחמת החטאים, אבל אותה נקודה שלא נפגמה היא ששומעת אותה הבת קול ומשפיעה הרהורי תשובה לכל האדם. ועל פי זה ניתן לומר שכאשר הבת קול מכרזת 'שובו בנים שובבים', הכוונה לנקודה שלא נפגמה הקרויה בן וממנה תוצאות חיים לכל גופו מרפא.

ועל זה נאמר (ישעיה ו') 'ולבבו יבין ושב ורפא לו', כמו שכתב **בישמה ישראל** (פר' נח ד"ה במד"ר בא) שאדם מישראל בכל מצב יש בו ניצוצי אש שלהבת י"ה, והנקודה הפנימית שבהם הקרויה 'לבבו' היא המחיה ומשיבה ומעלה את הנפש הישראלית וממנה תוצאות חיים לכל האדם, וכל עוד לא נכבו הגחלים יכול לנפח בהם ולהשיבם לתבערתם, וכן הדבר בניצוצות הנמצאים בלב היהודי שאף פעם לא נכבים, כשנופח בהם נתלהבים בשלהבת אש עד שהבערה ללהב יוצאה, ולבו ונפשו לזהטים לקרבת

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

